

Velkommen til
INF 1000 – høsten 2009

Grunnkurs i Objektorientert Programmering
Institutt for Informatikk
Universitetet i Oslo

Arne Maus, Ole Christian Lingjærde og Arild Waaler

Plan for denne uka:

- I dag:
 - Intro til INF1000
 - Praktiske forhold bla. bruk av Joly
 - Registrering av oppmøte i pausen (miste plass ?)
 - De første program + variabler, deklarasjon og tilordning
- Gruppeundervisningen (grupper 1-10) starter:
 - Neste uke fom. mandag 24. aug.
- Mål: Du greier å bruke maskinen i løpet av denne eller neste uke og har forsøkt å lage et program

Mål for INF1000:

- Gi grunnleggende forståelse av noen sentrale begreper, problemstillinger og metoder innen informatikk
- **Lære å programmere**
- Gi noe innsikt i datamaskiners muligheter og begrensninger
- Lære noe om samfunnsmessige konsekvenser av bruk av informasjonsteknologi

Hva er INF1000

- Felles innføringskurs i Objektorientert programmering for ca 8 bachelor-programmer (MatNat, HF, Jus) , 5 om høsten, 4 om våren
- 10 studiepoeng
- ca. 420 studenter (høst) og 120 (vår)
- Et frittstående introduksjonskurs for deg som vil lære å programmere Java og kanskje ta flere kurs senere.
- Programmering videreføres i INF1010 i vårsemesteret 2010
- To begynnerkurs INF1000 og INF1100, likheter og forskjeller:
 - INF1000 – lærer å analysere problemer og lage løsninger på egen hånd, i form av programmer i Java
 - INF1100 – lærer å beregne og visualisere gitte matematiske uttrykk med datamaskin i Python og Matlab

Uansett: Mange målgrupper i INF1000– felles kurs, nesten felles oppgaver og eksamen (oblig 3 i to varianter)

INF1000

- Innhold:
 - Litt datateknologi
 - Noe tekstbehandling
 - Mye programmering
- Verktøy:
 - Datamaskiner med Unix og Windows på Blindern eller hjemme-PC med Windows
 - Tekstbehandlingssystemet Emacs på Unix og f.eks Emacs eller TextPad på PC
 - Programmeringsspråket Java
- N.B: Å lære å programmere er mer enn det å lære et programmeringsspråk

Dine forutsetninger

- Data-kurs ?
- Har lært det selv ?
- Matematikk ?
- Noe annet ?

Advarsel:

- Mye å gjøre
- Mye ferdighetstrening
- Mange oppgaver:
 - Nytt sett øvelsesoppgaver hver uke
 - 4 obligatoriske oppgaver, hvorav **alle** må løses og godkjennes for å kunne gå opp til eksamen – første 'oblig' skal være levert 4. sept. – om 2 ½ uke

Undervisningen høsten2009

- Forelesninger:
 - 2 timer 'hver' uke og tirsdag 14.15- 16.00, v/ Ole Christian Lingjærde, Arne Maus , Arild Waaler
- Inndelt i ca. 10 grupper
 - Oppgavegjennomgang i 2 t/u
 - Gjennomgang av ukeoppgaver
 - Første gang neste uke
 - Terminaltimer , 2 timer terminal/hjelp i uka .
 - Hjelp til å læse oppgaver praktrisk på terminal – ukeoppgaver og oblig'er.
 - Første hjelpelæreruke neste uke
- Selvstudium :
 - Lesing, programmering – også løse egne oppgaver, mange timer pr. uke
- Selvttest på nettet (flervalgstest)
 - test om du har forstått siste forelesning (anonymt)

Undervisningsmaterieell, del I

- Lærebok - kjøpes i Akademika:
 - Brunland, Hegna, Lingjærde og Maus: ***Rettpå Java, 2. utg*** (Universitetsforlaget, 2007)
- Følgende lastes snart ned via hjemmesida til kurset :
<http://www.ifi.uio.no/INF1000/h09>
 - Unix for nybegynnere
 - kompendium av Dag Langmyhr
 - Local guide til Emacs
 - kompendium av Dag Langmyhr
 - **Informasjonsteknologi, vitenskap** og samfunnsmessige virkninger
 - kompendium av Arne Maus

Undervisningsmaterieell, del II

- Hjemme DVD for PC med mye nyttig programvare
 - Bla. Emacs, TextPad, Java, Pyton og en rekke andre programmeringsspråk
 - Deles ut gratis om noen uker
- Kopier av lysarkene fra forelesningene
 - Dere skrive dem ut selv via klikking på hjemmesida (betaling!)
 - Kan lastes ned over nettet fra hjemmesida og leses på maskin eller skrives ut.
 - Dere betaler litt for utskrifter ut over de første 100 ark

Oblig'er og andre oppgaver

- En obligatorisk (programmerings-) øvelse ca. hver tredje uke
 - **Individuell** besvarelse !
 - Leveres hjelpelærer til retting/godkjenning før fristen vi **Joly**.
 - Hjelp og tips fra medstudenter tillatt, men kopi strengt forbudt (like besvarelser – vil bli sjekket av et program og bli behandlet som fusk)
 - **25** studenter ble meldt for fusk/kopiering h2007 og v2008 (tatt av Joly)
 - Alle som ble tatt v2008 ble utvist (minst et ½ år)
 - Kan hende du må forbedre ditt løsningsforslag
 - Dere som har tatt inf1000 før: Gamle godkjenninger fortsatt gyldige. Sjekk med gruppelærer
 - to varianter av oblig 3 (administrativ eller matematisk) ellers samme obliger for alle.
 - ***Alle obligene skal de leveres via Joly-systemet***
- + øvelsesoppgaver, nytt sett hver uke
- Flere enn du greier å gjøre
- Gjennomgås på gruppene
- Løsningsforslag gis
- Gå på gruppene - det er der man får kontakt med andre studenter - og man lærer mye av hverandre (og gruppelæreren)

http://obelix.ifi.uio.no:8080/

Joly: Velg kurs

Joly - Windows Internet Explorer

http://obelix.ifi.uio.no:8080/wizard.html

File Edit View Favorites Tools Help

Gruppeoversikt INF... Joly

 Joly
online innlevering

Velkommen til Joly - online innlevering

Denne assistenten vil ta deg gjennom de nødvendige stegene for å levere en oblig. Først må du velge hvilket kurs du skal levere oblig i:

Kurs: INF1000

videre >

Hva hvis ??

- Jeg skal sende inn forbedret oblig
 - OK – alle blir lagret (og gruppelærer retter selvsagt den siste)
- Hvordan legger jeg inn gruppenummer
 - Systemet finner selv hvilken gruppe du er påmeldt (og skal sende obliger til)
- Joly-systemet er nede når jeg skal levere
 - Levér på vanlig e-post til din gruppelærer (så legger hun/han) inn obligen din
- Hvis jeg ikke er registrert som student på gruppa
 - Da kan du fortsatt levere, men besvarelsen blir ikke lagret i basen
 - se neste foil
- Kan jeg levere hjemmefra
 - Ja, hvis du har VPN eller 'Remote Desktop' (tit: wind.ifi.uio.no)

Eksamen

- 30.nov. kl. 1430-1700
 - Trekkefrist er 14 dager før eksamen.
- *Alle* skriftlige hjelpemidler tillatt
- Karakter: A, B, ..., E og Stryk (F)
- Altså for å stå i INF1000 må **både** alle de 4 obligene være godkjent **og** eksamen bestås
- Karakteren bestemmes av eksamensbesvarelsen.

Tilgjengelig utstyr

- Ved Ifi og MatNat:
 - ca. 500 datamaskiner i nett
 - ca. 10 store laserskrivere
 - Tilgjengelig for INF1000 (og andre laveregradskurs) på Ifi:
 - ca. 240 datamaskin-arbeidsplasser (m. køsystem)
 - Nettet (WWW), med tilgang til elektronisk post og Internett hvis logget inn
 - Pålogget hjemmefra, tre muligheter:
 1. 'Remote Desktop' fra hjemmePCen (til windows.ifi.uio.no). Lett, men må settes opp for å kopiere filer til lokal C: disk på hjemmePCen
 2. Innlogging hjemmefra via USIT og da som Ifi-bruker. **Sett opp en VPN-forbinnelse** Se: <http://www.usit.uio.no/it/student/hjemmemaskin.html>
 3. Adgang til hjemmeside og alt annet INF1000 stoff via WWW, men koblet opp mot en annen nettleverandør enn Ifi/USIT.
- Forskjellen:** Små, men som innlogget via USIT har du adgang til å kopiere filene dine på Ifi til/fra hjemmet, samt sende e-post som Ifi-student. Liten grunn til å bli ifi-bruker hvis du aldri er på Blindern. Se <http://www.ifi.uio.no/it/>

5 informatikk “terminal-stuer”:

- Abel
 - Stor, men også fullest ,
 - VB
 - Enda større.
 - Informatikk-bygget:
 - Mindre og bedre plass
 - + Muligheter for bruk av andre MatNat-maskiner på Bio, Fysikk, Kjemisk
 - Best plass og minst
 - Terminalvaktene på Abel og VB bygget hjelper deg !
 - Både Windows og Linux (Unix) maskiner og tynne klienter
- <http://termvakt.uio.no/wiki/>
 - **VB (betjent) 50 +73 maskiner**
man-tors: 0800-2030 fre: 0800-1830 lør:
1000-1600, søn: 1000-1730 (kort+kode)
 - **Abel (betjent) 68 maskiner**, man-fre:
0800-2030
 - **Fysikk (betjent) 40 – oppussing, snart ferdig**
man-tors: 0800-2000 fre: 0800-1800
 - **IFI (ubetjent) 40 m**, man-fre: 0700-1700
lør: stengt
 - **IFI (ubetjent) (med kort+kode)**
man-fre: 1700-2100 lør: 0800-1400
 - trådløst nett: **uio + vanlig innlogging**

Noen vanlige spørsmål:

- Hvordan bytte gruppe?
- Kan jeg etteranmelde meg - JA
- Når/hvor få passord - (i posten !)?
- Hvordan/hvorfor bli fratatt passord ?
- Er det mulig å bruke egen PC ?
- Må jeg ha hjemme-PC ?
- Hvordan få Ifis DVD-plate med bl.a Emacs, TextPad og Java (til hjemme-PC)?
- Hvordan får jeg beskjeder fra Ifi/kurset?

Brukernavn og Passord

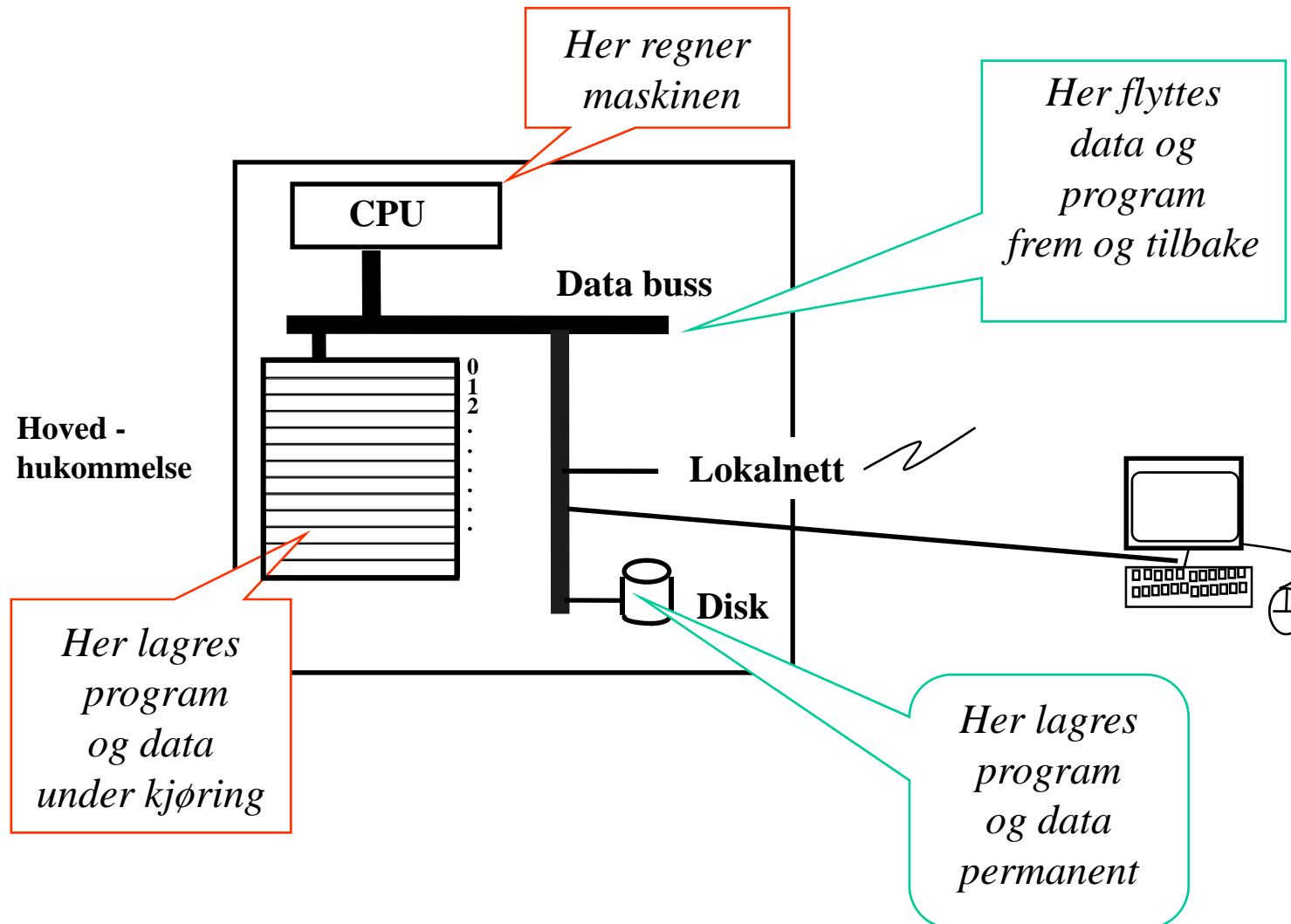
- For å få adgang til maskinen trenges to opplysninger
 - **Brukernavn** (en kortform av navnet ditt) – dette er offentlig. Jeg (Arne Maus) har f.eks brukernavnet: *arnem*
 - **Passord** (hemmelig) – tastes inn etter at du har oppgitt brukernavn. Gir sikkerhet for deg.
- Hvordan få brukernavn og passord ?
 - I posten når du er semesterregistrert (eller av termvakt hvis du ikke finner ditt, eller hos: *Huston – 2 etg Inf-bygget*)
 - Kontoen virker ikke før du har betalt semesteravgift!
 - Trenger du adgang til Ifis maskiner
 - NEI – hvis du aldri er på Blindern og har eget internettabonnement
 - JA – ellers
- Se: <http://www.usit.uio.no/it/student/>

Det første program

- Hva er en datamaskin
- Hvordan får vi den til å gjøre det vi vil
- Et program er en oppskrift til maskinen
- Hvordan får vi programmer inn i maskinen
- Hvordan får vi maskinen til å kjøre programmet
- Et første program

Hva er en datamaskin

Hvordan får vi maskinen til å gjøre det vi vil

- Vi gir den en rekke ordre
- Maskinen er ganske innskrenket, men kan noen få typer ordre:
 - Les inn et tall (fra tastatur)
 - Skriv ut en tekst (til skjerm, disk,..)
 - Legg sammen to tall
 -
- For å få gjort det vi vil, ber vi maskinen utføre et antall slike ordre/handlinger (én etter én, ovenifra og nedover)
- Denne rekken av ordre kalles et **program**

Et program er en oppskrift til maskinen

- Vi kjenner andre typer oppskrifter:
 - matoppskrift
 - strikkeoppskrift
 - pianonoter
 -
- Et program er en oppskrift til en datamaskin
- Med *noter* lager man ulike melodier ved å kombinere et mindre antall muligheter for lyder fra pianoet
- Med *programmering* kan man lage alle mulige programmer ved å kombinere et begrenset sett av mulige operasjoner i datamaskinen
- Husk: Det er enklere å *følge* en oppskrift enn å *lage* en oppskrift selv (som dere skal lære i INF1000)

Hvordan får vi våre programmer inn i maskinen

N.B.: Det finnes allerede en rekke programmer inne i datamaskinen:

- operativsystemet
- (program-) editoren (emacs, TextPad, WordPad,...)
- oversetteren (kompilatoren)
- kjøre-programmet
-

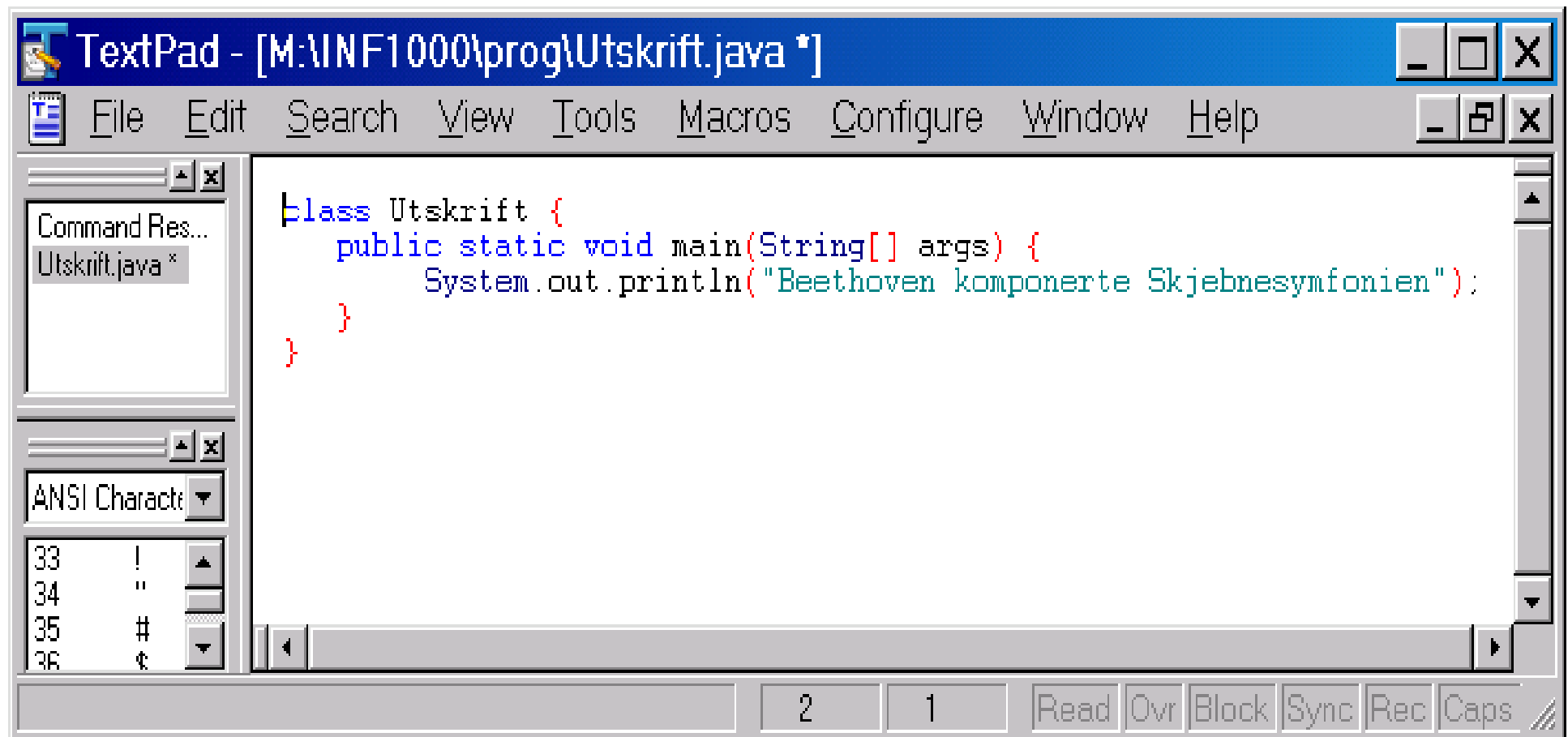
Det er disse programmene som *hjelper* deg til å få ditt program inn i maskinen

Programmering:

- Vi skriver våre programmer på en måte som er lettest for oss mennesker (til editoren)
- Denne skrivemåten kalles et programmeringsspråk
- En programtekst skrevet i et slikt programmeringsspråk kan:
 - lett oversettes (av oversetteren) til enkle operasjoner,
 - som lagres i hovedhukommelsen og
 - så kjøres (av kjøre-programmet)
- Det er mange programmeringsspråk - det vi bruker i INF1000 heter **Java**

Et første program i Java (– her inne i TextPad)

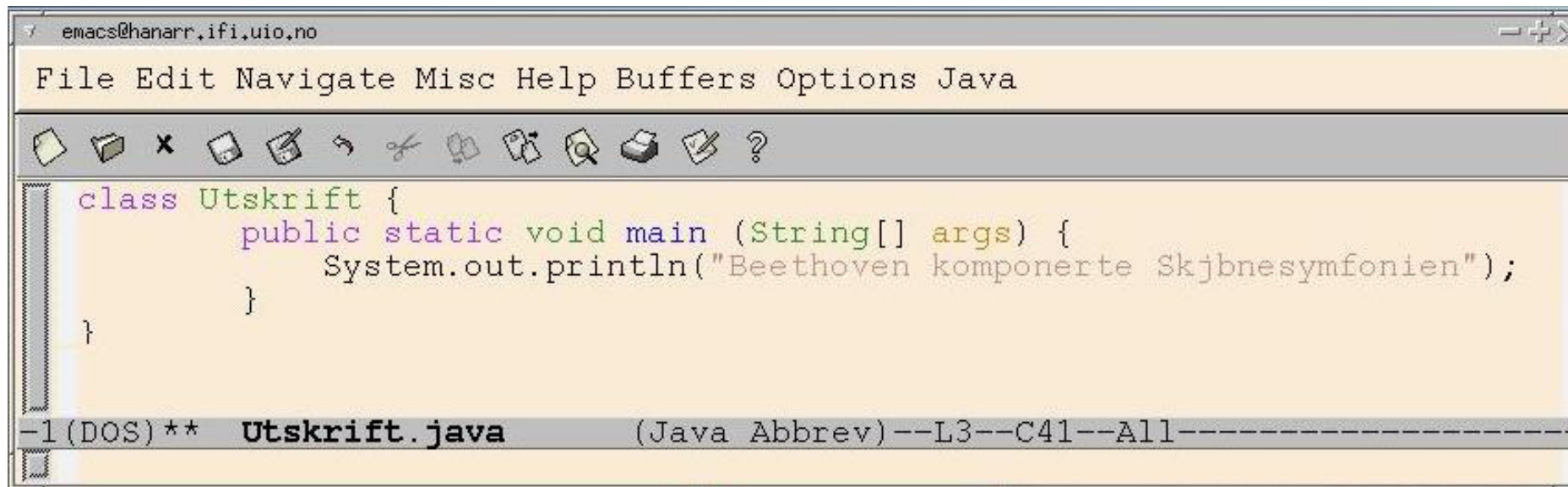

The screenshot shows the TextPad application window titled "TextPad - [M:\INF1000\prog\Utskrift.java *]". The menu bar includes File, Edit, Search, View, Tools, Macros, Configure, Window, and Help. On the left, there is a "Command Res..." panel with "Utskrift.java *" and an "ANSI Charact..." panel with a list of characters: 33 !, 34 ", 35 #, and 36 \$. The main editor area contains the following Java code:

```
class Utskrift {  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Beethoven komponerte Skjebnesymfonien");  
    }  
}
```

At the bottom of the window, there is a status bar with buttons for "2", "1", "Read", "Ovr", "Block", "Sync", "Rec", and "Caps".

Et første program i Java (– her inne i emacs)

The screenshot shows the Emacs editor interface. The title bar reads "emacs@hanarr.ifi.uio.no". The menu bar includes "File Edit Navigate Misc Help Buffers Options Java". The toolbar contains icons for file operations and editing. The main text area displays the following Java code:

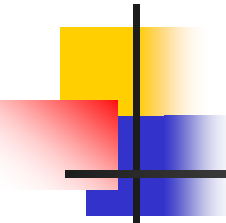
```
class Utskrift {  
    public static void main (String[] args) {  
        System.out.println("Beethoven komponerte Skjbnesymfonien");  
    }  
}
```

The status bar at the bottom shows "-1 (DOS) ** Utskrift.java (Java Abbrev) --L3--C41--All-----".

Én utskriftsordre i dette programmet (+ noe uforståelig)

```
class Utskrift {  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Beethoven komponerte Skjebnesymfonien");  
    }  
}
```

- Et Javaprogram består av minst:
 - En klasse – her: class Utskrift
 - En metode som heter **main** og med Java-ordene: **public static void** foran seg + parameter i parentes (String[] args)
 - dette forklares senere
- Inne i metoden **main** er det én eller flere ordre – her:
`System.out.println("Beethoven komponerte Skjebnesymfonien");`

Kompilering (=oversetting) og kjøring (av det oversatte)

>javac Utskrift.java

Her oversettes programmet og
oversettelsen lagres i fila:
Utskift.class

>java Utskrift

Her ber vi om at det
oversatte programmet (i
Utskrift.class) skal kjøres

Beethoven komponerte Skjebnesymfonien

Denne linja er resultatet av
kjøring av programmet

Programmering generelt

- Vi skriver programmet som en tekst i en editor (TexPad, emacs,..)
- Vi lagrer filen med programmet lik navnet på klassen og med **java** etter punktum – her: **Utskrift.java**
- Vi lar kompilatoren **javac** oversette **.java** filen og legge oversettelsen i en ny fil - her: **Utskrift.class**
- Vi starter opp kjøresystemet **java** med **Utskrift** som parameter på samme linje (den forstår at dette er **Utskrift.class**)
- Kjøresystemet leser så denne og utfører de instruksjonene som ligger på **.class** fila - her: **Utskrift.class**
- Kommandoene som ligger i **main** blir da utført,
 - en etter en
 - ovenfra og nedover (til vi har utført siste ordre i main)

Et litt større program – tre linjer utskrift med kompilering og kjøring

```
class Utskrift2 {  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Arne har aldri komponert en symfoni");  
        System.out.println("Beethoven komponerte Skjebnesymfonien");  
        System.out.println(" -----*****-----");  
    }  
}
```

Kompilering og kjøring:

```
>javac Utskrift2.java  
  
>java Utskrift2  
Arne har aldri komponert en symfoni  
Beethoven komponerte Skjebnesymfonien  
-----*****-----
```


Oppsummering om programmering

1. Analyser problemet
 1. Hva skal vi få maskinen til å gjøre
2. Skriv Java-programmet som gjør det
 1. Bruk en tekst-editor og lagr det som en .java – fil
3. Kompiler og kjør programmet
 1. `javac` og `java`

Hvis du har skrevet programmet litt feil, får du (mange) feilmeldinger fra kompilatoren. Da må du rette opp .java fila og gjenta kompileringen til det blir riktig, og så kan du kjøre programmet.

Windows:

```
C:\WINDOWS\system32\cmd.exe
Microsoft Windows [Version 5.2.3790]
(C) Copyright 1985-2003 Microsoft Corp.

M:\>_
```

Run [?] [X]

Type the name of a program, folder, document, or Internet resource, and Windows will open it for you.

Open:

OK Cancel Browse...

Arne Maus

- Internet Explorer
- Mozilla Thunderbird
- Microsoft Office PowerPoint 2003

My Documents
My Recent Documents
My Computer

Control Panel
Printers and Faxes
Help and Support
Search
Run...
Windows Security

Log Off Shut Down